

Na osnovu člana 4 st. 2 i 4, člana 5 stav 4, član 14 stav 7, člana 16 stav 2, člana 19 stav 3, člana 26 stav 3, člana 26a stav 4, člana 31 stav 2, člana 32 stav 4, člana 33 stav 4, člana 34 st. 4 i 5, člana 35 stav 4, člana 37 stav 7, člana 38 stav 7, člana 39 stav 3 i člana 76 Zakona o sjemenskom materijalu poljoprivrednog bilja ("Službeni list RCG", broj 28/06 i "Službeni list CG", broj 61/11), Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja, donijelo je

Pravilnik o proizvodnji i stavljanju u promet sjemenskog materijala žita*

Pravilnik je objavljen u "Službenom listu CG", br. 13/2014 od 14.3.2014. godine, a stupio je na snagu 22.3.2014.

Predmet

Član 1

Ovim pravilnikom propisuju se kategorije sjemenskog materijala žita, način pakovanja i označavanja kategorija, metode, specifični uslovi i način proizvodnje i prometa sjemenskog materijala žita, metode obavljanja stručne kontrole, način dostavljanja izvještaja o izvršenoj stručnoj kontroli i prijave za vršenje stručne kontrole, obrazac sertifikata o priznavanju sjemenskog usjeva i način vođenja evidencije, priprema i stavljanja mješavine u promet, obrazac zahtjeva za izdavanje odobrenja za stavljanje u promet mješavine, dozvoljene količine sjemena u partiji za sjemenski materijal žita i njihove mješavine, kvalitet sjemenskog materijala žita, količine sjemenskog materijala žita koje se uzimaju kao uzorak i način označavanja uzorka; obrazac prijave za ispitivanje i utvrđivanje kvaliteta, metode uzorkovanja i ispitivanja kvaliteta, obrazac izvještaja o ispitivanju kvaliteta, način čuvanja uzoraka, količinu sjemenskog materijala za sitna pakovanja, način pakovanja i označavanja mješavina i pojedinih vrsta žita, obrazac zahtjeva za produženje važenja deklaracije i način vršenja kontrolnog ispitivanja sjemenskog materijala žita.

Značenje izraza

Član 2

Izrazi upotrijebljeni u ovom pravilniku imaju sljedeća značenja:

1) **promet sjemenskog materijala žita** (u daljem tekstu: sjeme) je prodaja, držanje radi prodaje, ponuda za prodaju ili bilo koji drugi način raspolaganja u komercijalne svrhe;

2) **žito** je biljka namijenjena ratarskoj ili hortikulturnoj proizvodnji, osim onih koje se proizvode kao ukrasno bilje, sljedećih vrsta:

Avena nuda L - golozrni ovas (zob);

Avena sativa L. (uključuje i A. byzantina K. Koch) - obični i crveni ovas (zob);

Avena strigosa L. - crni i rutavi ovas (zob);

Hordeum vulgare L. -ječam;

Fagopyrum esculentum Moench - heljda;

Oryza sativa L. - pirinač;

Phalaris canariensis L. - kanarska trava;

Secale cereale L. - raž;

Sorghum bicolor (L.) Moench- sirak;

Sorghum sudanense (Piper) Stapf - sudanska trava;

xTriticosecale Wittm. ex A. Camus - tritikale (*Triticum x Secale*);

Triticum aestivum L. - pšenica;

Triticum durum Desf. - durum (tvrda) pšenica;

Triticum spelta L. - krupnik;

Zea mays L. (partim) - kukuruz, osim šećerca i kokičara;

hibridi *Sorghum bicolor* (L.) Moench x *Sorghum sudanense* (Piper) Stapf čije sjeme mora zadovoljavati standarde za roditeljske vrste;

3) **sorte, hibridi i samooplodne linije kukuruza i Sorghum spp.** su:

a) **stranooplodna sorta** zadovoljavajuće ujednačena i postojana;

b) **samooplodna linija** zadovoljavajuće ujednačena i postojana linija dobijena samooplodnjom i odabirom kroz veći broj generacija ili drugom tehnikom;

c) **jednostruki hibridi** prve generacije ukrštanja između dvije samooplodne linije, kod oplemenjivača;

d) **dvostruki hibrid** prve generacije ukrštanja između dva jednostruka hibrida, kod oplemenjivača;

e) **trostruki hibrid** prve generacije ukrštanja između samooplodne linije i jednostrukog hibrida, kod oplemenjivača;

f) **sortno-linijski ili sortno-hibridni** prve generacije ukrštanja između samooplodne linije ili jednostrukog hibrida i stranooplodne sorte kod oplemenjivača (u daljem tekstu: top cross);

g) **međusortni hibrid** prve generacije ukrštanja između dvije stranooplodne sorte kod oplemenjivača.

Kategorije sjemena za pojedine vrsta žita

Član 3

Kategorije sjemena žita su:

- 1) predosnovno sjeme;
- 2) osnovno sjeme;
- 3) sertifikovano sjeme;
- 4) sertifikovano sjeme prve generacije;
- 5) sertifikovano sjeme druge generacije.

Predosnovno sjeme

Član 4

Predosnovno sjeme ovsa, ječma, pirinča, pšenice, raži, kanarske trave, tritikale, durum (tvrde) pšenice, krupnika osim hibrida je sjeme:

- koje je proizveo oplemenjivač u skladu sa pravilima za održavanje sorte;

- namijenjeno za proizvodnju sjemena kategorija: osnovno sjeme, sertifikovano sjeme, sertifikovano sjeme prve generacije ili druge generacije;

- koje ispunjava uslove za osnovno sjeme iz Priloga 1 koji je sastavni dio ovog pravilnika; i

- za koje je stručnom kontrolom utvrđeno da ispunjava uslove iz Priloga 1 ovog pravilnika.

Osnovno sjeme

Član 5

Osnovno sjeme ovsa, ječma, pirinča, kanarske trave, raži, tritikalea, pšenice, durum (tvrde) pšenice, krupnika, osim hibrida je sjeme:

- koje je proizveo oplemenjivača u skladu sa pravilima za održavanje sorte;

- namijenjeno za proizvodnju sjemena kategorije: sertifikovano sjeme, sertifikovano sjeme prve generacije ili druge generacije;

- koje ispunjava uslove za osnovno sjeme iz Priloga 1 ovog pravilnika; i

- za koje je stručnom kontrolom, utvrđeno da ispunjava uslove iz Priloga 1 ovog pravilnika.

Osnovno sjeme hibrida ovsa, ječma, pirinča, raži, pšenice, durum (tvrde) pšenice, krupnika i samooplodnog tritikalea je sjeme:

- namijenjeno za proizvodnju hibrida;

- koje ispunjava uslove za osnovno sjeme iz Priloga 1 ovog pravilnika; i

- za koje je stručnom kontrolom, utvrđeno da ispunjava uslove iz Priloga 1 ovog pravilnika.

Osnovno sjeme kukuruza i *Sorghum* spp. je sjeme:

1) stranooplodnih sorti:

- koje je proizveo oplemenjivač u skladu sa pravilima za održavanje sorte;

- namijenjeno za proizvodnju sjemena kategorije "sertifikovano sjeme" ili top cross ili međusortnih hibrida;

- koje ispunjava uslove za osnovno sjeme iz Priloga 1 ovog pravilnika; i

- za koje je stručnom kontrolom, utvrđeno da ispunjava uslove iz Priloga 1 ovog pravilnika.

2) samooplodnih linija:

- koje ispunjava uslove iz Priloga 1 ovog pravilnika; i

- za koje je stručnom kontrolom, utvrđeno da ispunjava uslove iz Priloga 1 ovog pravilnika.

3) jednostrukih hibrida:

- namijenjeno za proizvodnju dvostrukih, trostrukih hibrida ili top cross hibrida;

- koje ispunjava uslove iz Priloga 1 ovog pravilnika; i

- za koje je stručnom kontrolom, utvrđeno da ispunjava uslove iz Priloga 1 ovog pravilnika.

Sertifikovano sjeme

Član 6

Sertifikovano sjeme kanarske trave koja nije hibrid, raži, sirka, sudanske trave i kukuruza, kao i hibridi ovsa, ječma, pirinča, pšenice, durum (tvrde) pšenice, krupnika i samooplodnog tritikalea je sjeme:

- proizvedeno direktno od osnovnog sjemena ili od sjemena generacije koja prethodi osnovnom sjemenu na zahtjev oplemenjivača, za koje je stručnom kontrolom utvrđeno da ispunjava uslove za

osnovno sjeme iz Priloga 1 ovog pravilnika; koje nije namijenjeno za dalju proizvodnju sjemena;

- koje ispunjava uslove za sertifikovano sjeme iz Priloga 1 ovog pravilnika; i
- za koje je utvrđeno stručnom kontrolom da ispunjava uslove iz al. 1, 2 i 3 ovog člana.

Sertifikovano sjeme prve generacije

Član 7

Sertifikovano sjeme prve generacije ovsa, ječma, pirinča, tritikalea, pšenice, durum (tvrde) pšenice, krupnika, osim hibrida, je sjeme:

- proizvedeno direktno od osnovnog sjemena, ili od sjemena generacije koja prethodi osnovnom sjemenu na zahtjev oplemenjivača, za koje je stručnom kontrolom utvrđeno da ispunjava uslove za osnovno sjeme, iz Priloga 1 ovog pravilnika; namijenjeno za proizvodnju sertifikovanog sjemena druge generacije ili za drugu namjenu koja nije proizvodnja sjemena;
- koje ispunjavaju uslove za sertifikovano sjeme prve generacije iz Priloga 1 ovog pravilnika; i
- za koje je utvrđeno stručnom kontrolom da ispunjava uslove iz al. 1, 2 i 3 ovog člana.

Sertifikovano sjeme druge generacije

Član 8

Sertifikovano sjeme druge generacije ovsa, ječma, pirinča, tritikalea, pšenice, durum (tvrda) pšenice, krupnika, osim hibrida, je sjeme:

- proizvedeno direktno od osnovnog sjemena ili sertifikovanog sjemena prve generacije, ili od sjemena generacije koja prethodi osnovnom sjemenu na zahtjev oplemenjivača, za koje je stručnom kontrolom utvrđeno da ispunjava uslove za osnovno sjeme iz Priloga 1 ovog pravilnika;
- koje nije namijenjeno za proizvodnju sjemena;
- koje ispunjava uslove za sertifikovano sjeme druge generacije iz Priloga 1 ovog pravilnika; i
- za koje je utvrđeno stručnom kontrolom da ispunjava uslove iz al. 1, 2 i 3 ovog člana.

Pakovanje sjemena

Član 9

Sjeme se pakuje u odgovarajuću ambalažu (jutane vreće, vreće sa ventilom i slično) plombiranjem, prošivanjem ili lijepljenjem aparatom (toplotnim, pod pritiskom), tako da se pakovanje ne može otvoriti bez oštećenja plombe, etikete na pakovanju ili pakovanja.

Pakovanja koja se plombiraju prošivanjem označavaju se etiketom pričvršćenom na pakovanju, samoljepljivom etiketom na pakovanju ili otisnutim podacima na pakovanju.

Pakovanja koja se zatvaraju vezivanjem koji se osigurava metalnom ili plastičnom plombom, treba da ima etiketu.

Provjera plombiranih pakovanja vrši se kod najmanje 5% partija sjemenskog žita.

Sjeme koje je ponovo ispitano pakuje se u skladu sa stavom 1 ovog člana, s tim što se ponovno plombiranje vrši na osnovu zahtjeva datog na Obrascu 1 ovog pravilnika, u prisustvu fitosanitarnog inspektora i na deklaraciji se unosi:

- napomena: "ponovo plombirano" sa datumom ponovnog plombiranja pakovanja; i
- brojem zapisnika fitosanitarnog inspektora u čijem prisustvu je izvršeno ponovno plombiranje.

Označavanje sjemena

Član 10

Ambalaža u kojoj je upakovano sjeme, prilikom stavljanja u promet, treba da:

1) bude označena sa spoljne strane etiketom pričvršćenom na pakovanju (koja prethodno nije upotrebljavana);

2) je prati deklaracija koja sadrži podatke sa etikete za osnovno i sertifikovano sjeme date u Prilogu 2 koji je sastavni dio ovog pravilnika.

Etiketa iz stava 1 tačke 1 ovog člana, treba da sadrži podatke date u Prilogu 2 ovog pravilnika na crnogorskom jeziku i da je odgovarajuće boje i to:

a) predosnovno sjeme: bijela sa dijagonalnom ljubičastom crtom;

b) osnovno sjeme: bijela;

c) sertifikovano sjeme i sertifikovano sjeme prve generacije: plava;

d) sertifikovano sjeme druge generacije: crvena;

e) sjeme koje nije konačno sertifikovano: siva;

f) mješavine sjemena: zelena;

g) sjeme koje je u postupku upisa u registar sorti poljoprivrednog bilja: narandžasta;

h) sjeme ne ispunjava uslove propisane za kategoriju odnosno sjeme sorte koja nije u registru sorti poljoprivrednog bilja: braon;

Sjemena (predosnovno i osnovno) koje se stavlja u promet, a namijenjeno je za dalju proizvodnju drugog sertifikovanog sjemena i koje ne ispunjava uslove iz Priloga 1 ovog pravilnika u pogledu klijavosti, označava se dodatnom etiketom sa podacima o: procentu klijavosti, dorađivaču (nazivu i sjedištu odnosno imenu i adresi) i broju partije sjemena.

Sjeme (osnovno i sertifikovano), koje je namijenjeno za sjetvu radi efikasne isporuke može biti označeno etiketom sa podacima o: procentu klijavosti, dorađivaču (nazivu i sjedištu odnosno imenu i adresi) i broju partije sjemena.

Etiketa proizvođača

Član 11

Upakovano sjeme (osnovno i sertifikovano, prve i druge generacije), pored etikete iz člana 10 ovog pravilnika može biti označeno i etiketom proizvođača koja je otisnuta na pakovanju.

Etiketa iz stava 1 ovog člana, može da sadrži podatke o proizvođaču (naziv i sjedište odnosno ime i adresu), znak proizvođača i druge podatke koji se odnose na sjeme i proizvodnju sjemena.

Etiketa proizvođača treba da bude različita od boje etikete iz člana 10 ovog pravilnika.

Sjeme žita pakovano u sitna pakovanja ne treba da prati deklaracija uz otpremnicu, a etiketa na ambalaži treba da ispunjava uslove iz stava 2 ovog člana.

Sitna pakovanja iz stava 4 ovog člana, smatraju se količine sjemena kukuruza do 100 kg, sirka do 10 kg i ostalih žita do 1000 kg pojedinačno po vrsti žita.

Dodatni zahtjevi za označavanje

Član 12

Sjeme koje je genetski modifikovano, na etiketi, deklaraciji ili drugom dokumentu koji je nalijepljen

na pakovanju ili prati partiju sjemena označava se: "genetski modificirana sorta" u skladu sa zakonom kojim su uređeni GMO.

Sjeme žita koje sadrži divlji ovas (*Avena fatua*) treba na etiketi i deklaraciji da ima oznaku: "prisutna *Avena fatua*".

Etiketa, deklaracija na/ili unutar pakovanja sjemena koje je tretirano sredstvima za zaštitu bilja, treba da sadržati oznaku:

- "tretirano, (naziv aktivne materije, upotrijebljenu doza, upozorenje o štetnosti i da se tretirano sjeme ne smije upotrebljavati za ishranu ljudi, stoke i u industrijskoj preradi)";

Etiketa na pakovanju sjemena koje nije tretirano sredstvom za zaštitu bilja, treba da sadrži oznaku: "nije tretirano".

Etiketa na pakovanju za sjeme koje je ponovo ispitivano, označava se oznakom: "ponovo ispitano" sa datumom ispitivanja sjemena.

Uslovi i način proizvodnje sjemena

Član 13

Sjeme se proizvodi i stavlja u promet na način utvrđen u Prilogu 1 ovog pravilnika.

Način i metode za obavljanje stručnih kontrola

Član 14

Stručna kontrola proizvodnje sjemena obuhvata stručnu kontrolu u toku proizvodnje sjemena u skladu sa Prilogom 3 koji je sastavni dio ovog pravilnika o ispunjavanju uslova utvrđenih u Prilogu 1 ovog pravilnika.

O stručnoj kontroli iz stava 1 ovog člana, sačinjava se izvještaj u skladu sa Prilogom 4 koji je sastavni dio ovog pravilnika.

Izvještaj iz stava 2 ovog člana, sačinjava se posebno za svaku parcelu sjemena.

Izvještaj iz stava 3 ovog člana, sačinjava se u tri primjerka i potpisuje ga i odgovorno lice proizvođača.

Izvještaj iz stava 2 ovog člana, podnosi se organu uprave nadležnom za fitosanitarne poslove u roku od 15 dana od dana sačinjavanja izvještaja.

Prijava za vršenje stručne kontrole

Član 15

Prijava za vršenje stručne kontrole (u daljem tekstu: Prijava), podnosi se u roku od 15 dana od dana završetka sjetve, a najkasnije do:

- 15. marta za ozima žita;
- 15. aprila za jara žita;
- 20. maja za kukuruz i sirak;
- 15. juna za heljdu i proso.

Uz prijavu iz stava 1 ovog člana, dostavlja se:

- dokaz o porijeklu upotrijebljenog sjemena (faktura, carinska deklaracija, fitosanitarni sertifikat, sertifikat o kvalitetu);

- ugovor o načinu korišćenja zaštićene sorte;
- skicu lokacije parcele na kojoj je zasnovan sjemenski usjev sa površinom i brojem katastarske parcele.

Prijava iz stava 1 ovog člana, podnosi se na obrascu datom u Prilogu 5 koji je sastavni dio ovog pravilnika.

Sertifikat o priznavanju sjemenskog usjeva

Član 16

Na osnovu Izvještaja o izvršenoj stručnoj kontroli izdaje se sertifikat o priznavanju sjemenskog usjeva (u daljem tekstu: sertifikat).

Sertifikat se izdaje na obrascu datom u Prilogu 6 koji je sastavni dio ovog pravilnika.

Način vođenja evidencije o izdatim sertifikatima

Član 17

O izdatim sertifikatima, vodi se evidencija na Obrascu 2 koji je sastavni dio ovog pravilnika.

Uslovi u pogledu pripreme mješavine sjemena za stavljanje u promet

Član 18

Mješavine sjemena različitih vrsta mogu se staviti u promet na osnovu odobrenja za stavljanje u promet.

Odobrenje iz stava 1 ovog člana, se izdaje ako komponente mješavine, prije miješanja, ispunjavaju uslove za stavljanje sjemena u promet na osnovu zahtjeva.

Zahtjev iz stava 2 ovog člana, podnosi se na obrascu datom u Prilogu 7 koji je sastavni dio ovog pravilnika.

Način pakovanja i označavanja mješavina

Član 19

Pakovanje mješavina sjemena, plombira se i označava u skladu sa članom 10 stav 1 tačka 2 f ovog pravilnika.

Pakovanje iz stava 1 ovog člana, treba da prati deklaracija koja sadrži podatke iz Priloga 2 ovog pravilnika.

Dozvoljena količina sjemena u partiji

Član 20

Dozvoljena količina sjemena u partiji i njihove mješavine, data je u Prilogu 8 koji je sastavni dio ovog pravilnika.

Metode, ispitivanje kvaliteta sjemena i količine koje se uzimaju za uzorak

Član 21

Radi provjere provjeru sortne autentičnosti, čistoće i ispitivanja kvaliteta sjemena uzimaju se uzorci iz partija sjemena pakovanih, plombiranih i označenih za stavljanje u promet.

Ispitivanje kvaliteta sjemena i uzorci iz stava 1 ovog člana, vrši se u skladu sa Prilozima 8, 9 i 10 koji su sastavni dio ovog pravilnika.

Ispitivanje kvaliteta sjemena vrši se na osnovu prijave za ispitivanje kvaliteta sjemena, koja se podnosi na Obrascu 3 koji je sastavni dio ovog pravilnika.

Nakon završenog ispitivanja kvaliteta sjemena, ovlašćena laboratorija izdaje izvještaj o kvalitetu sjemena na Obrascu 4 koji je sastavni dio ovog pravilnika.

Izdavanje deklaracije i etikete

Član 22

Deklaracija i etiketa, izdaje se na osnovu zahtjeva za izdavanje deklaracije i etikete na obrascu datom u Prilogu 11 koji je sastavni dio ovog pravilnika

Deklaracija se izdaje na Obrascu 5 koji je sastavni dio ovog pravilnika.

Produženje važenja deklaracije

Član 23

Važenje deklaracije produžava se nakon ponovnog ispitivanja sjemena.

Kontrolno ispitivanje sjemena

Član 24

Kontrolna ispitivanja sjemena vrše se uzimanjem kontrolnog uzorka za ponovno ispitivanje kvaliteta sjemena.

Kontrolnim ispitivanjima podliježe do 5% od ukupno sertifikovanih partija sjemena u toku prethodne godine, koji su ravnomjerno raspoređeni na sve proizvođače prema vrstama žita.

Prestanak važenja

Član 25

Danom stupanja na snagu ovog pravilnika prestaje primjena odredaba Pravilnika o kvalitetu semena poljoprivrednog bilja ("Službeni list SFRJ" br. 47/87, 60/87, 55/88 i 81/89 i "Službeni list SRJ" br. 16/92, 8/93, 21/93, 30/94, 43/96, 10/98, 15/01 i 58/02) koji se odnosi na sjeme žita i Pravilnika o normama kvaliteta, pakovanju, plombiranju i deklarisanju semena poljoprivrednog bilja ("Službeni list SFRJ" broj 55/75) koji se odnosi na sjeme žita i prestaju da važe odredbe Naredbe o dozvoljenim mješavinama raznih sorti i vrsta poljoprivrednog sjemena koje se mogu stavljati u promet ("Službeni list SRCG" broj 9/83) i Pravilnika o stručnoj kontroli nad proizvodnjom poljoprivrednog sjemena ("Službeni list RCG" br. 28/94 i 5/03) koje se odnosi na sjeme žita.

Stupanje na snagu

Član 26

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

Br: 320-58/14-2

Podgorica, 10. marta 2014. godine

Ministar,
prof. dr **Petar Ivanović**, s.r.

* U ovaj pravilnik su prenešene: Direktiva Savjeta 66/402/EEC od 14 Juna 1966. godine o stavljanju u promet sjemena žita / Council Directive 66/402/EEC of 14 June 1966. godine on the marketing of cereal seed; Direktiva Komisije 2009/74/EK od 26. juna 2009. godine; Direktiva Komisije 2002/57/EK; Direktiva Komisije 2012/1/EU od 6. januara 2012. godine; Direktiva Komisije 2012/37/EU od 22. novembra 2012. godine.

***NAPOMENA REDAKCIJE:** Priloge u PDF formatu možete preuzeti putem interneta klikom na sledeći link:*

[Prilozi](#)